

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară
5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sîm
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

Organisația noastră politică.

II.

Activitatea partidului național a fost suspendată în 16 Iunie 1894. De-atunci partidul o singură dată s'a mai afirmat și anume în 28 Noembrie aceluiași an, în conferința din Sibiu. În această unică conferință națională, inițiată și condusă de comitetul național substituit, s'a luat următoarea bărbătească hotărîre:

»Adunarea alegătorilor români din Transilvania și Ungaria, întruniți la Sibiu pe ziua de 28 Nov. 1894, pentru a se pronunța asupra ordinului ministrului de interne cu data de 16 Iunie a. c., prin care se sistează activitatea partidului național român, — declară această ordonanță de neconstituțională și nebasată pe nici o lege a patriei. Și de vreme ce această arbitrară procedură nu s'a aplicat față cu nici un partid politic din patrie și suprimă un drept cardinal al cetățenilor: adunarea protestează solemn contra ei și declară hotărît, că națiunea română, conștie de drepturile sale politice inalienabile, respinge dela sine presupunerea că ea se va pleca să-și facă activitatea și existența sa politică pendentă dela arbitriul guvernului».

Această hotărîre demnă, care este unicul act politic privitor la organizația noastră internă dela ordinul lui Hieronymi încoace, trebuia să rămână platforma atitudinii noastre față de acel ordin.

Dar' în loc ca să se întempe astfel, ce-am văzut? După eșirea din temniță a comitetului național, în loc de a inaugura imediat lupta de recucerire a dreptului cassat, în loc de-a reface organizația noastră politică, lucru ce era prima sa datorie, comitetul se ia la hărță inversunată între sine pentru »regularea averii naționale«. Comitetul acesta nu vedea că adevărata noastră avere națională era partidul național, era organizația noastră politică, ear' nu căscioara păraginită din strada Poplăcii. Sau chiar de-o fi văzut, va fi crezut, că trebuie mai întâiu salvată căscioara, sub care se se adăpostescă pe sine, ear' cu partidul fie ce-o da D-zeu!

Comitetul acesta, acum înjumătățit, căci au rămas numai 7 cu președinte cu tot, nu și-a adus aminte să reflecteze la partid decât în 3/15 Maiu 1896, pe când se convoca o adunare a fruntașilor, ce nu s'a ținut. Deși chiar regularea averii naționale era o chestiune, unde în urma-urmelor numai partidul întreg putea să dispună definitiv, sau cel puțin să complaneze chestia în mod liniștitor pentru popor, restul comitetului n'a aflat de bine să consulte partidul. Dar' nici într-o privință nu s'a gândit să rămână pe platforma indicată în concludul adunării din 28 Nov. 1898, ci din contră, fie din ură față de persoanele cari inițiaseră acea conferință, fie din alte motive, s'au solidarizat indirect cu vederile dlui Mocionyi și au desavuat numita adunare ca conferință națională, voidnd a-i reduce importanța politică. Precum știm, dl Rațiu a de-

clarat primarului Drotleff din Sibiu, cu ocazia interogatorului ce i-s'a luat în cauza convocării adunării din 1896, că adunarea din 28 Nov. 1894 n'a fost conferință națională. Asemenea și «Tribuna» din Sibiu a perhorescat în diferite rînduri această adunare.

Astăzi, când «Tribuna» și ai sei în chestia organizației noastre politice au căzut de acord cu dl Brediceanu, e lesne de înțeles, de ce restul comitetului a ignorat concludul ultimei noastre conferințe naționale și de ce a căutat să-și acopere însemnătatea deosebită: sau din incapacitate, sau din pricina că, contrar aceluia conclud, și-a făcut activitatea și existența sa politică pendentă de arbitriul guvernului.

Aceste constatate, că adevărat restul comitetului a dovedit o invaliditate absolută în a reface partidul, că intenționat a ignorat un conclud, care-i normase atitudinea pentru viitor, că după atâta șovăire și duplicitate chiar în cauza organizației noastre s'a declarat în sfîrșit pentru punctul de vedere al dlui Brediceanu, — rămâne să mai elucidăm un lucru, pentru a ne vedea situația și mai clar.

Când și pe câtă vreme se alege un comitet național?

E lucru știut, introdus prin us și învoeală, că adunările alegătorilor români își aleg comitetul național pentru un period electoral întreg. Cum la noi acest period e de 5 ani, mandatul acestui comitet este numai pentru acești ani, ear' după expirarea lor, comitetul are datoria să firească a-și depune mandatul, pentru a-l primi din nou sau a fi înlocuit cu alt comitet.

Mandatul comitetului nostru național, — a comitetului omogen, compus de dl Brote și în frunte cu dl Rațiu — a expirat la finea anului 1896, deci aproape de trei ani. De trei ani de zile deci, noi, nu numai din pricina vre-unei ordonanțe ministeriale, dar' chiar și de fapt, prin natura organizației noastre și prin usul din trecut, am încetat a mai avea un comitet național, căruia să-și fi dat mandat a ne reprezenta.

Aceasta e incontestabil și e de mirat de ce restul «comitetului omogen» și-a uitat de datoria sa, ca, dacă în întruniri n'a putut să-și depună mandatul, s'o fi făcut pe calea publicității. E de mirat, de ce organul lor n'a atins de loc chestiunea duratei comitetului, ci continuă a vorbi de «venerabilul president» și de «comitetul național», ca și când aceștia ar fi primit titlul acesta pentru viața întreagă.

Adevărat în realitate n'avem să ne mirăm, fiindcă vede ori-și-cine, că celor din Sibiu le trebuia o firmă, le trebuia un titlu pentru a-și acredita marfa «politică». Ei bine, dar' acesta e un abus. E abus când cineva își aroagă un titlu ce l'a perdut; e abus când «Tribuna» continuă a se numi organ al acestui comitet, când deci un ziar, care aparține unui consorțiu privat, are îndrăzneala a se pretinde organ al partidului național român; e un abus ne-

cualificabil, când același ziar face declarații în numele partidului și încă declarații, cari compromit și desavuiază activitatea politică a partidului și existența lui, cum este și cazul de solidarizare cu dl Brediceanu.

Dacă de trei ani de zile, de când a expirat mandatul comitetului național, acesta n'a ținut de cuviință să înștiințeze nici măcar cu un cuvânt pe alegătorii români; dacă acest comitet, fie intenționat sau inconștient, a ținut să observe o tactică de duplicitate, acestei împregiurări avem să-i mulțumim lipsa totală de activitate politică în acești 3 ani. Pentru întregul haos, pentru întreaga inactivitate și pentru descompletarea șirurilor de luptători în definitiv nu putem face responsabil decât pe acest rest de comitet, care continuă a se pretinde comitet național.

De ce? Fiindcă acest comitet, care de jure nu exista, care indirect a recunoscut ordinația lui Hieronymi, care el pe sine nu se considera de comitet național, în ochii obștei române voia să treacă de atare. Obștea română, neorientată, continua a aștepta salvarea partidului național dela acest comitet. Obștea română, zăpăcită de frazele fără înțeles ale unui ziar fără țintă și fără rost, aștepta reactivarea luptei naționale dela aceia, cari zilnic strigau că la ei e marfă bună națională și cine nu e cu ei, e trădător! Obștea română, alarmată zilnic de vești despre tradare, nu vedea, că aceste vești sunt trase de pîr și hazardate, numai pentru a masca incapacitatea de luptă a unora; nu vedea că asemenea preocupății sunt nedemne atât de noi cât mai ales de cei-ce le-au provocat și că ele vor să ne facă a ne uita de organizația noastră politică.

Dar' e destul! A sosit timpul să ne facem seama cu situația. Suntem convinși, că dacă acum trei ani, când adunarea alegătorilor români la Sibiu a fost oprită, dl Rațiu și cu ai sei ar fi avut tactul de-a anunța, că mandatul lor a expirat, situația era deja de mult limpede, foarte limpede. Pentru-că acest rest de «comitet» e o adevărată buturugă în calea de limpezire și dacă această buturugă până acum n'a fost înlăturată, dacă până acum nime n'a pretins să se deie înlături, căci e fără viață, e unica pedecă, s'a făcut din pură condescendență față de bătrânețele «presidentului», care a dat dovezi că ține mult la ambiția, titlul, onorul și alte favoruri împreunate cu această poziție nominală.

Fiindcă răul crește, fiindcă cei din Sibiu în loc de-a avea curagiul și a recunoaște situația fără încunjur, umblă cu tertipuri, pentru a îmbăta lumea cu apă rece și a susține o sdranță de gazetă ce destramă tot mai mult șirurile, — am ținut de datoria a deschide noi discuția, ca gazetă neinfluențată de nime și absolut independentă, să arătăm cu toată sinceritatea care e situația noastră și care e organizația noastră politică. Obștea va judeca pe a cui parte e adevărul și sinceritatea și pe a cui sunt jesuitismul și mistificarea.

In afacerea rentei școalelor române din Brașov, după-cum scriu foile maghiare, s'a ajuns la o înțelegere deplină între guvernul român și cel unguresc. Și anume guvernul român va înmăna guvernului unguresc acea rentă, și aceasta la rîndul său, o va trimite destinațiunii.

În urma aceasta, procesul, care a fost intentat contra statutului român de cătră administrația bisericii din Brașov, se va sista.

In favorul muncitorilor. Congregația comitatului Cenad, a făcut încă anul trecut reprezentație la dietă, ca rezerviștii să nu fie chemați sub arme tocmai în timpul când au mai mult de lucru cu câmpul. Ministrul de honvezi va întreba acum, în cea mai apropiată ședință a dietei, pe ministrul comun de război, că are de cuget să schimbe acest termen?

Și zău, că n'ar strical

Conferința de pace dela Haaga decurge încă, și eată că în loc ca să auzim despre o înțelegere a păcii oare-care, ne tremim că o foaie rusască, scrie tocmai din contră.

»Probabil că o mare putere, zice ziarul rusesc, va provoca mai curînd sau mai târziu pe Austro-Ungaria, să ese din Bosnia și Herțegovina. Cum însă provocării acesteia nu i-se poate câștiga valoare numai prin constrîngere cu forța, ear' pentru aceasta nu e timpul potrivit acum, trebuie să se aștepte dezvoltarea împregiurărilor. Un lucru e sigur: Austro-Ungaria să nu îndrănească să declare anexarea »șterilor numite«.

Dela Congres.

Duminea trecută s'a deschis la Sibiu congresul național-bisericesc extraordinar, pentru a lua hotărîre cu privire la primirea sau respingerea ajutorului de stat pentru preoții gr.-or., hotărîre, care este obligatoare pentru întreaga biserică ortodoxă română din patrie.

Toată lumea aștepta cu nerăbdare deschiderea Congresului și hotărîrile ce se vor aduce într'însul.

Și cu tot dreptul. Deoarece membrii congresului aveau să pună piept celei din urmă lovituri ce se poate da bisericii ortodoxe, ca astfel să o susțină nevătămată, sau apoi să deie loc acelei lovituri, ca printr'însa să se clătine temelile pe care ea a fost zidită.

Discuțiile ce s'au încins între membrii congresului în jurul acestei chestii, au fost foarte — infocate, mai ales ale celor-ce au fost contra primirii ajutorului dela stat.

Toți, căți au pătruns adînc și fără nici un interes personal această chestie, cari au fost, așa zis convinși, că prin aceasta se vatămă vaza și autonomia bisericii gr.-or., au fost contra primirii, cu toate-că cunosc foarte bine starea materială slabă a preoțiilor române ortodoxe.

Dacă tocmai e, ca starea preoțiilor să se îmbunătățească, să o facă aceasta biserică, ear' nu statul, a zis dl protopop Măneguțiu.

Durere însă, că nu toți au fost de această sfîntă convingere.

Nu, căci se aflau între membrii congresului și de aceia, cari prea încrezători se arată față de guvern, cari nici după atâtea apucături viclene nu-l cunosc încă îndeajuns, și aceia au propus și primit ajutorul statului condiționat.

Odată primit acest ajutor, fie el condiționat sau necondiționat, guvernul maghiar și-a

virit deja mâna în afacerile noastre bisericesti.

Incetel cu incetel el va detrage mai întâiu ajutorul dela acei preoți, cari vor lucra contra intereselor statului, ear' după aceea îi va chiar delătura. Și-apoi dacă nu am ști, că chiar și numai vorbind românește, Maghiarii încă o țin de lucru contrar statului!

Guvernul maghiar și-a ajuns adecă și cel mai diavolesc scop, de-a supune preoții români sub grija autorităților maghiare ale statului.

Se află ei între preoții noștri și de aceia, cari cu toate-că Congresul a primit ajutorul, totuși îl vor respinge, căci cu sila nu li-se poate da. Onoare acelora! Dar' prin aceasta guvernul nu o să sufere nimic ceea-ce ar putea să strice diavolescului seu scop.

Cei-ce au fost pentru primirea acestui ajutor, își basează aplicarea pentru aceasta, pe motivul, că chiar dacă congresul ar fi respins ajutorul, totuși s'ar fi aflat unii preoți, cari se ceară singuratici ajutorul dela guvern, și deci ar fi fost și mai rău.

Nu credem însă că s'ar fi aflat mulți de acestia. Căci dacă o hotărîre adusă de cel mai înalt for al bisericii ar fi călcată de unii, lacomi după avuție, față de aceia mai marii bisericii și-ar fi putut face ori-când datoria, căci le stă în putere. Așa însă au dat puterea în mâna guvernului maghiar, ca de aci înainte el să se îngrijască de soartea preoților noștri, ear' dinșii, în loc de-a slugi cu credință și dragoste pentru biserică și neam, vor fi siliți a se supune poruncilor celor mai mari dușmani ai poporului nostru.

Dintre vorbirile cari au fost contra primirii, extragem din a dlui protopop Măneștii următoarele:

»Nu voui nici azi să ved pe preotul român făcut domn, nici azi nu vreau să-l ved asemănându-se unor preoți de alt neam, pomadiiți, cu pipa în gură, cu baierele dela jașcău atîrnând din buzunare, cu nasul violet, cu întorsături de harlequin...

Nu voui să despart și să depart pe preotul român de popor, de munca lui, de bucuria lui, de păsurile și durerile lui... Vai de noi, de legea noastră, când preotul român, salarizat domnește, neavisat la popor, nepăsător de popor, — se va căruța cu eleganță, imitând alurele domnilor, și pasiunile lor și alte pretenții...

Nu aș da salarii grase preoților sătești nici atunci, când aș avea un fond central de milioane; aș tolosi aceste milioane spre cultivarea clerului și a poporului, aș fonda instituții mărețe de cultură, dar' nu aș da salare... Ce credeți: E bine păstorit azi poporul român din Bucovina?... Eu m'am înfiorat, și am rămas adânc mâhnit de decadența, ce am văzut-o la acest sêrmă popor!

Nu dar' salare grase trebuiesc, ci numai regularea unei dotațiuni cinstite. Și chiar această cinstită dotațiune nu o cerem dela centru, nici o vom primi dela străin, ci în linia primă dela popor, pe care-l servim, dela popor, de care nu voim, nu putem să ne despărțim, dela popor, care hrănește cu munca sa atâta liftă străină, dar' pentru cultura proprie a adus întotdeauna relativ o jertfă minimă.

Câtă vreme unitarul din oraș, ce bate cu ciocanul, nu are o sisă deasupra capului, nici vită în bătaură, trăește o întreagă vieță fără a putea numi altceva al seu, decât suflul în oase și câștigul amar al ciocanului de pe o zi pe alta, plătește câte 16 fl. anual repartiție „spre susținerea parohiei sale“ și 15 fl., și 30 fl., și 50 fl. stolă pentru înmormântare; — câtă vreme Sasul dă preotului seu clăi de grâu șase, didactre la școală zeci de floreni, și competențe stolare zeci de floreni; — pe când Românul și azi, ca cu o sută de ani înainte, vrea să-și fie preot și biserică cu ferdeluța, îl plătește pentru funcțiuni cu groșia, sbiară când trebuie să dea 1 fl. pe înmormântare; — câtă vreme eu plătesc 15 fl. didactru la o școală elementară din Tîrgul-Murșului pentru copilul meu, ear' țeranul român, rău datat, voește să-și țină școală și învățător, dar' se nu pui pe el o coroană de plată, că strigă ca din gura șerpelui;... rămâne sustând adevărul, că rău am datat pe Românul, care își plătea pe dască-

lul cu câteva mierțe și-și alege totdeauna pe cel mai ieftin; — rău l'am datat a face față, a cârpi și a nu-și împlini datorințele culturale cătră sine însuși.

Rău ne-am datat și noi, a scusa toate cu mult descântata noastră sêracie și cu această frasă goală am rămas cu rușine înapoia altor neamuri în cele culturale și totodată am învêțat poporul un învêț rău: — învêțul de a-și cârpi cu nimicuri trebuințele sale culturale, învêțul de a nu se încrede în propriile-i forțe, învêțul de a se scusa de toate și pentru toate cu ciuha sêraciei...

Am vorbit până aci cuvêntul în contra acelora, cari acceptează dotațiunea dela stat pentru motivul, că ne trebuie, că suntem sêraci — și cred, că mi-a succes a dovedi, că acest motiv nu face parale, nu merită a fi serios considerat...

Să se caute numai după mijloacele proprii — și nu vom avea lipsă de ajutor străin... Nu, nici atunci, când ni-s'ar da din bunăvoință și fără rezerve și condițiuni...

Dar' când pentru acest blid de linte ni-se cere să dăm în schimb dreptul nostru de primogenitură, atunci — națională fiind biserică, demnitatea noastră națională pretinde, ca să respingem cu atât mai virtos acest dar danaic, acest blid de linte, această rimă din undiță, această elemosină a desfrânatului...

Știu hotărît, că întreaga noastră preoțime conștie ar primi mai bucuros 50 fl. dela biserică, decât 100 fl. dela stat... Știu hotărît că întreaga noastră preoțime conștie dorește regularea și ameliorarea faptică a dotațiunii preoțești, nu însă ajutor străin...

Cu un cuvênt dorește, ca preoțimea să fie ajutorată de însuși poporul român. Și sfîrșește astfel:

»Cel-ce se razimă pe străin, acela are să piară«, ear' Românul zice una și bună:

»N'astepta ajutor dela dușman«, cum nu aștepti: »Omenie dela Țigan«.

Mai vorbind după aceasta alți membrii congresuali pentru și contra primirii, s'a purces la votare.

Votarea a fost nominală.

Resultatul a fost, că **Congresul a primit, cu 40 voturi, contra 28, propunerea comisiunii, de a se primi adecă condiționat întregirea venitelor preoțești, dimpreună cu adausul propus de deputatul P. Cosma.**

Di P. Cosma a propus anume, ca In. Prea Sf. S. Metropolitul, punându-și în cumpenă toată autoritatea ce-i compete în calitatea sa de cap al bisericii autonome ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, să întrevină la guvern, ca și în interesul bine priceput al statului, să iee măsurile necesare, ca în ministerul de culte și instrucțiune publică, să se aplice la posturile cardinale bărbați cualificați din sinul bisericii noastre naționale, ca afacerile bisericii noastre naționale să se poată rezolva corect și în mod demn de însemnătatea ei pentru stat.

In. P. S. Sa Metropolitul a făcut cunoscut Congresului, că de mai multe-ori a vorbit în acest scop ministrului, dar' acum, că și Congresul se învoește la aceasta, crede că mai ușor se va putea realiza această necesitate.

Chestii de cinstite politică.

»Tribuna« din Sibiu, organul consorțiului pe acțiuni, consecuent și fără nici o perdea a luat parte activă la luptele partidului conservator din România împotriva liberalilor, și mai ales a șefului liberalilor, pe atunci la cârma țerii. În chestia națională, în chestia școalelor din Brașov, în chestia decorației lui Jeszenszky etc. etc. »Tribuna« a dat o luptă mai mult ca desmățată în contra celor din fruntea atacerilor politice în România. De articolii »Tribunei« se folosiau conservatorii atât în întruniri publice cât și în parlament și în presă. Ba înțelegerea între »Tribuna« și opoziția din București era atât de mare, încât odată, a apărut atât în »Tribuna« din Sibiu, cât și în »Epoca« din București *această articol în una și aceeași zi*, — era faimoasa scrisoare a dlui Voina. Ba nu era de-ajuns cu atata. Di Rațiu a mai ținut să aducă opoziției din București și cel din urmă serviciu, publicând prin abuz o scrisoare a comitetului

național și făcând prin aceasta odioasa slujbă de denunțant, slujbă adusă atât conservatorilor din București cât și guvernului unguresc.

Dar' dl Sturdza s'a retras dela putere și și i-au urmat conservatorii.

Nu era oare acum o datorie a »Tribunei« a arăta linia de purtare a noului guvern românesc în chestiile »tradate« de partidul repășit dela putere? Nu se impunea de sine a face atent noul guvern, că dacă va proceda ca dl Sturdza în chestia națională, îl va executa și pe densusul ca pe un trădător? Nu se impunea această apostrofare mai ales pentru-că atât »Pester Lloyd« cât și »Fremdenblatt« asigurau, că *politica dlui Cantacuzino față de chestia transilvăneană va fi aceea ca și a cabinetului Sturdza?* N'aducea earăși cu sine cinstea politică, ca să nu cruți noul guvern, a nu fi rezervat față de el pentru a nu-i agrava eventual situația, ci să-i spu verde ce aștepti dela el, — anume aceea ce nu ți-a dat Sturdza?!

Dar' mergem mai departe. Noul guvern din România și-a desfășurat un mare program politic la Iași. Din acest program lipsește total chestiunea pe care conservatorii au venit la putere. Nici cu o iotă, nici cu o cirtă nu se amintește nici chestia națională, nici afacerea școalelor din Brașov, nici a încălcării »demnității naționale«. N'aducea earăși cu sine cinstea politică, ca »Tribuna«, organul consorțiului din Sibiu, să infereze acest fapt cu cele mai meritate culori?

În jurul programului conservator din Iași, cum aflăm, presa opozițională întreagă, atât cea liberală și cea independentă face mare sgomot, căci a sfîrșit indignare, prin faptul că ceea-ce trebuia să fie punctul de căpetenie al programului, chestia națională nu există de loc. Câteva ziare independente au taxat acest fapt de cea mai mare tradare și tragere pe sfoară posibilă. De ce »Tribuna« n'are cinstea politică de-a lua act despre aceste întâmplări și a le caracteriza după importanța lor?

Și pe urmă, cum se știe, chestia școalelor din Brașov s'a sfîrșit așa cum a fost pusă la cale de dl Sturdza. Guvernul unguresc s'a înțeleș cu cel conservator și împreună au acceptat punctul de vedere al legalității, pe care se pusese și dl Sturdza. De ce »Tribuna« nu atacă guvernul conservator, pentru-că a stat de vorbă cu cel ungar și că în loc de-a da renta direct popii Voina, o dă prin guvernul unguresc, vâ se zică nu cum au făgăduit în opoziție?

De ce, de ce? Eată un șir de întrebări, la cari »Tribuna« nu ne va putea da răspuns, dar' cari sunt de preț pentru a cunoaște cinstea politică a unui ziar, ce continuă a *compromite chestia națională.*

CORESPONDENȚA

— O voce dela sate. —

— 30 Maiu 1899.

Stimate Domnule Redactor!

Adeseori auzim noi cei de pe la sate pe conducătorii noștri vorbind, promițând și scriind prin foi, că dinșii vor lucra pentru binele, înaintarea și fericirea noastră, și că pentru a ajunge la acestea, trebuie să-și spriginim cu toții.

Cunoaștem și noi, că aceste sunt cuvinte dulci, cuvinte frumoase, și adevărate și că numai acestea vor fi în stare a ne feri. Numai prin aceasta vom fi tari și mari, și numai atunci ne vom putea înălța fruntea înaintea lumii, zicând: că și noi suntem un popor, o națiune mare, și cu atât mai mare, deoarece ce ne tragem originea dela marea ginte latină, dela acea ginte, înaintea căreia odinioară tremura întreaga lume.

Însă durere, de trei-ori durere, toate promisiunile și lauda ce le auzim, toate acele cuvinte dulci, sunt numai vorbe goale, numai cuvinte, ce se strigă în pustie, — până-ce ar trebui ca faptele mai mult să vorbească, ar trebui ca acei bărbați ai noștri, cari pot, dinșii să lucre mai mult pentru binele și fericirea noastră, ca prin aceasta să dea exemplu și celorlalți, căci fapte mari e dat a face bărbaților mari, și așa fiecare după puterea sa să lucre, căci o casă nu se poate face dintr'o peatră, ci trebuiesc mai multe petri, mai mult nêsip, și mai multe mâni.

Veniți dar' cu toții, fraților Români, să cărăm câte o peatră și câte un fir de nêsip, la acest edificiu național, veniți, să aruncăm cu toții după putință denarul nostru în vistieria Domnului, pe sacral altar al națiunii, și așa vom face o casă mare și frumoasă, care se va chiuma — fericirea națiunii românești.

La ridicarea acestei case naționale ne stau însă două pedece înainte: nepăsarea și renegeții.

Se zice, că pe cine-l ceartă și pedepsește D-zeu, pe acela îl iubeste și voește mântuirea lui.

Nu poate pedepsi și certa D-zeu mai tare pe un popor, pe o națiune, decât prin renegeții și trădători. Mulțumită Sfântului însă, că de aceștia din urmă printre noi nu avem.

Cele mai mari și mai tari națiuni numai prin renegeții și trădători au perit. Aceștia sunt vermi, cari rod rădăcina arborelui național la ori-ce națiune, aceștia trebuie delăturați.

Iuda a vândut numai pe Christos, care și-a vârsat sângele pentru mântuirea neamului românesc, pentru credință și dreptate.

Aceștia însă vînd și pe cei-ce se luptă pentru dreptate și pentru căștigarea drepturilor lor, vînd dreptul, pe poporul și națiunea lor, pe mama și patria lor, pe frații și surorile lor, vînd pe aceia, pe cei-ce îi susțin și hrănesc, vînd pămîntul care-i ține și pentru care strămoșii lor și-au vârsat sângele.

Astăzi soartea fiecărui popor, fiecărei națiuni, e pusă în mâinile sale: tocmai așa și soartea noastră e pusă azi în mâinile noastre, dela noi atîrnă fericirea sau nefericirea noastră.

Să lăsăm cu toții la o parte nepăsarea, și să spriginim cu bărbăție pe cei-ce luptă pentru binele nostru, al națiunii noastre, căci numai astfel vom ajunge și noi la o soartă mai bună, ca cea de astăzi. X.

„Tribuna“.

Credem că nu e nimic mai hazliu, ca »Tribuna«, când se numește »organ acreditat al comitetului și partidului național«... Nu e nimic mai hazliu ca acest lucru, mai ales acum, după-ce ea a recunoscut legalitatea stărilor ce ni-s'a creat prin desființarea partidului de cătră Hieronymi. Adecă nu tu partid, nu tu comitet, dar' »Tribuna« comitetului și a partidului există! Brava logică!

Nu, dragii noștri Daianiști! A trecut baba cu colacii! A murit de mult »Tribuna« partidului și astăzi nu mai e decât o oală spartă, de care se folosesc între alții mai mulți invalizi și cățiva nevropăiați. E un ziar de întreprindere privată, al unei societăți pe acțiuni, cu acțiunile foarte scăzute, un ziar ce prin înjurături și frase goale, aleargă rasna după abonați și când nu mai poate, se acatără desperată de câte-o chestiune întâmplătoare și o scarmână și o întinde și o bucină, până ce la atâta sgomot totuși se mai adună — măcar de milă — cățiva abonați.

Ei, și acest organ, condus de un Herostrat modern — cum a fost polecrit șeful ei de cătră un chiar ucenic al șefului — are tupeul de-a ne brusca, pe cei-ce în mod nețărit am adus în discuție chestia cea mai arzătoare, a organizațiunii noastre interne.

Zice oala spartă, că nu poate sta de vorbă cu — noi în chestia asta, fiindcă facem — diversiuni. Adecă ce diversiuni am făcut? Zice organul lui Herostrat că nu stă de vorbă cu noi, cari suntem organul dlui Dr. Aurel Munteanu. Adecă cum, să fie mâinile și conștiința dlui Munteanu mai puțin curate ca ale unui Daian?

Zice Ilie că acum nu e vorbă de discuție ci de fapte! O firea-i de ris! D'apoi când ai discutat chestiunea aceasta, Clarissime? Și dacă până acum, afară de »lupta între păhară dela Pankiewitz« n'ăți fost în stare se faceți nici o umbră de ispravă, ce fapte nădravene aveți în petto? Doară organizația telefonului secret? Sau chiar reînactivarea »comitetului hel fere de nume pe acțiuni«?

Adecă să stăm în expectativă?

Dar' până când?

NOUTĂȚI

»Societatea pentru fond de teatru român« își va ținea anul acesta adunarea generală la Seliște, în zilele de 18, 19 și 20 Iulie st. v.

Maial. Elevii dela gimnasiul greco-oriental român din Brad vor ținea la 26 eventual 29 Maiu v. 1899 în pădurea »Porsch« de-acolo un **Maial**. Venitul curat în favorul fondului elevilor morboși. Intrarea benevolă.

3 milioane și jumătate de soldați sub arme are Europa de present în timp de pace. Numărul acesta se împarte între state astfel: 896.000 se vin pe Rusia, Germania are 580.000, Franca 570.000, Austro-Ungaria 360.000, Italia 240.000, Britania 200.000, Turcia 180.000, Svițera 125.000, Spania 80.000, Svedia și Norvegia 57.000, Belgia 52.000, România 47.000, Portugalia 36.000, Grecia 25.000, Olanda 22.000, Sêrbia 20.000, Danemarca 10.000. Aceste armate laolaltă au lipsă în timp de pace de 550.000 cai.

Președintele tribunalului din Deva, dl Dr. **Solyom Fekete Ferenç**, a trecut cu 1 Iunie n. în pensiune.

Invitare. Corpul învățătoresc dela școala gr.-or. română din Șibot (Alkenyer) invită cu toată onoarea pe toți binevoitorii școlii române, la »maialul« ce-l arangiază cu elevii acelei școlii Joi, la 27 Maiu a. c. st. v. (ziua Înălțării Dului) în »Lunca Postei«. Inceputul la 11 ore a. m. Onoratul public este rugat a se considera prin aceasta de invitat, deoarece invitări speciale nu se fac.

Cum se prind acționarii pentru „Tipografia” din Sibiu? Intre oratorii congresului dela Sibiu, se află și dl Dr. I. Mihu. Eată cum îl fotografiază Daianu: »Dr. Ioan Mihu, directorul »Ardeleniei« din Orăștie, ca referent al comisiunii de nouă, a fost cel dintâiu orator. Bărbat calm, serios și grav, bine versat în afaceri bisericești, mai ales în cele financiare... Figură marcantă și bine cunoscută în cercuri largi. Vorbește cumpănit, rece, oficios«. Din această fotografiare nu credem să afle cineva altă, decât aceea, că dlui Daianu et comp. îi trebuie acționari pentru »Tipografia« din Sibiu, ori vre-un membru în direcțiune sau în comitetul de supraveghiere, căci doar' chiar acum s'a convocat o adunare generală extraordinară.

Un duel sângeros cu sabia a avut loc zilele trecute în Dobrițin, între universitarul Roland Kovács și Iuliu Popovici, oficial de bancă. Cel dintâiu a primit grave lovituri la cap, față și pe piept, încât a fost dus acasă fără simțire. Contrarul se rămas nevătămat. Causa duelului a fost o insultă.

Di preot Daniil Pop, în urma celor publicate în nrul ultim al foii noastre, sub titlul »O plângere«, în loc ca să ne trimită și de astă-dată vre-o rectificare (?), eată ce ne scrie între altele: »Placă a se ocupa „Revista” și mai departe de persoana mea, pe mine puțin mă va interesa«.

Lăsăm să judece on. public asupra dlui preot Daniil Pop, în urma celor scrise de d-sa.

Procesul fraților Cabdebo din Sibiu, pentru falimentul traudulos s'a ținut săptămăna trecută la tribunalul de-acolo. Mihail Cabdebo a fost osândit la 6 ani închisoare, ear' Petru Cabdebo la 5 $\frac{1}{2}$ ani. S'a făcut recurs din partea amândurora.

Omor. Judele comunal din Vărmaga, Popa Vasilie, s'a aflat în 27 Maiu a. c. aproape de Săcărâmb omorît. Ucigașul e tinărul Ioan Voica din Vărmaga, care după-cum însuși a spus, de 5 ani a avut de cuget ca să-l omoare. Groaznic e modul cum a fost ucis. Ambele picioare și mâinile au fost rupte și peptul spart, ear' la cap nu a fost atacat. Se vede că asasinul a voit să-l omoare cât se poate de chinuit. Ca orfani au rămas 5 copii și mama lor. Ucigătorul a fost prins și închis în Deva.

Joc de „Färbel”. Un chelner din Viena, a primit zilele trecute condiție în Viena. Având el însă prieteni în Pressburg, aci s'a coborât jos. Prietenii sei l'au dus la o restaurațiune și acolo au hotărât să se joace „Färbel”. Chelnerul avea la sine vre-o 700 fl., pe cari în scurt timp i-a pierdut. După aceea a pierdut și orologiul de aur dimpreună cu lanțul și mai multe inele scumpe. Câștigătorii nu s'au mulțumit nici cu atât, ci au făcut pe chelner să joace și mai departe, și astfel l'au împrumutat cu 65 fl., despre ce el li-a făcut un cambiu (wexel) dar' și pe acestia i-a pierdut. În urmă chelnerul văzându-se ușurat de bani și celelalte obiecte de aur ce le avea, și încă și dator, s'a dus și a înștiințat lucrul la judecătoria, căci a văzut că colegii sei au fost înțeleși laolaltă, dimpreună cu însuși proprietarul restaurațiunii. Judecătoria probabil, că îi va pedepsi aspru și poate-că îi va sili să restituie chelnerului banii.

Din dramele amorului. Kocsis Péter, un locuitor din Murș-Oșorheiu, a trăit în legături de dragoste cu nevasta lui Simon Péter, tot de-acolo. În 26 l. c., după-ce s'a cam mai deochiat de beutură, s'a dus ca de obicei la casa lui Simon, unde a aflat numai nevasta singură. Aci l'a ajuns somnul și a adormit. Din întâmplare bărbatul nevastei tocmai atunci a nimerit acasă, și văzându-l culcat, a luat un cuțit și i-l'a împlântat în gât și în mai multe părți ale trupului. Amoresatul se află acum în o stare foarte desperată.

Nouă închisoare de stat. Din cauză că procesele de presă în timpul din urmă devin tot mai dese și fiindcă închisorile de stat din Seghedin și Vaș nu sunt deajuns pentru așa zisii agitatori, ministrul de justiție Alexandru Plósz are de cuget, ca să propună dietei zidirea unei nouă închisori de stat. Numai înainte, căci agitatorii se înmulțesc pe zi ce merge.

Băneală vecinică. Inainte de aceasta cu vre-o 18 ani a fost omorâtă în Căpălna

o femeie. Locuitorii au bănuț cu omorul pe adjunctul notarial de-acolo, Ioan Simer, dar' neputând dovedi cu nimica, el a fost eliberat. Cu toate acestea el a fost mereu urmărit. Din această cauză și-a pus de gând să plece în America. Acolo și-a agonisit o avere frumoasă, și acum după 18 ani, a trimis o scrisoare la Căpălna, dacă mai trăește copilul femeii omorite, care se cheama Kepler, fiindcă el vrea să-l adopteze. Dar' feciorul nu s'a învoit la aceasta, deoarece el și acuma e convins, că Simers a fost omoritorul mamei sale.

Omorîți de trăsnet. Zilele trecute s'a descărcat o vreme grea asupra comunei Szarvas și hotarului din împrejurime. Un orcan teribil s'a lăsat asupra orașului, cu dese fulgere și trăsnete, cari lovind în biserică reformată, i-au crepat părății pe mai multe locuri. Pe hotar un păzitor de câmp a fost lovit de trăsnet, ear' un faur și fiul seu au fost trântiți la pământ, unde au stat mai mult timp fără simțire.

Cei mai mici oameni din lume în Viena. Adese-ori s'a auzit vorbindu-se despre oameni mici, așa zisii pitici. În timpul din urmă s'a dat și peste țeara acestora. Ei locuiesc în o parte a Indiei, numită Irawald. Doi astfel de pitici se află de present în Viena. Sunt doi frați, o fată și un fecior. Fata, care se cheamă Fatma, cu toate-că e de 17 ani, are o înălțime numai de 52 centimetri și cântărește abia 6 kilo. Fratele seu, Smaun, e cu un an mai tinăr, de 50 centimetri înalt și 5 kilo greu. Se află la un teatru. Când cortina se ridică, se vede înapoia binei o căsule, nu mai mare ca pentru niște păpuși mai mărișoare, și ei iasă încet dintr'însa. Omul când îi vede, abia poate crede ochilor. Căsulea le este din papendekel. Feciorul, îmbrăcat în trico se produce în gimnastică. Vienenzii află mare plăcere la vederea celor doi pitici.

Și-a împușcat mama. Locuitorul unei comune din comitat. Aradului, a văzut în curte o țarcă, care ținea în cioc un obiect strălucitor. El îndată și-a adus pușca, cum însă era puțin cam vinos, în loc să puste țarca care sta pe un acaș, a pușcat pe mama sa, care tocmai atunci eșia din casă, în frunte. Până-ce a sosit ajutorul medical, s'ermana femeie și-a dat sufletul.

Credință deșartă. Este știut, că poporul ține foarte mult la aceea, că dacă un mort se trece peste hotar, atunci nu se fac bucatele. Zilele trecute a murit în Lugoj un măiestru faur, Jidan, care trăia de vre-o 20 de ani în concubinată cu o femeie de religiunea rom. cat. Femeia a voit ca să-și înmormânteze bărbatul în cimiterul catolic din Lugoj, a și făcut deci rugare pentru aceasta, dar' i-s'a refuzat. I-s'a dat însă un loc de înmormântare, pe câmpul liber, după cimiterul românesc, cu acea condiție, ca cu mortul să nu treacă nici prin cimiter nici peste câmp, ci de-alungul unei răstoci (erugă), ceea-ce s'a putut face numai pe lângă un număr însemnat de oameni și cu un încungiu de mai multe ore. Aceasta din cauză, că nu e bine, ca cadavrul unui Jidan să treacă peste arături și sămănături, căci se va naște o foamete peste comună. Ce e mai mult este, că cei-ce au luat parte la înmormântare, tot pe aceeași cale au trebuit să se reîntoarcă. (De putrezit sigur că și acolo tot așa va putrezii ca și în cimiter.)

Bombă de dinamită în Szerencs. Oficialul dela fabrica de zăhar din Szerencs, Max Moskovits, un fecior al unui neguțator de haine de-acolo, s'a trezit într'o noapte din săptămăna trecută în urma unei iluminății. Îndată a alergat în curte și a găsit înaintea ușii un pachet de hârtie în flacări. El a început a călca cu picioarele pachetul de hârtie, dar' în acel moment s'a auzit o groaznică detonătură, în urma căreia toate ferestrele casei s'au sfărâmat. El însuși a picat îndată fără simțire la pământ. Tot corpul a fost ars de flăcări, chiar și ochii, încât a rămas orb. Unii zic, că oamenii, cari lucră în fabrică au pus bomba ear' alții că ea a fost pusă de vre-un dușman al seu.

Căsătorie între copii. Zilele trecute s'a s'rbat în biserică din Gravensend, Long Island, o căsătorie, având mirele abia 9 ani, și conducând la altar pe o fetiță și mai tinără. În biserică de-acolo s'a săvârșit o căsătorie formală între copii, spre petrecerea așa zicând a societății mai înalte din Gravensend, cu aprobarea preotului și a părinților. Copila, care se numia Ellen Chambers Lake-land și era abia de 7 ani, aparținea unui proprietar bogat, ear' mirele se numia Ralph Storm. O soră a miresei, mai bătrână cu doi ani, a fost ca soră de mireasă, ear' un prieten al mirelui, de 10 ani, ca frate de mire. Mireasa purta o haină scumpă de m-

tasă albă cu o trenă lungă, voal garnisit cu dantelă, în p' o floriceică de portocal, ear' în mână un mare buchet de rose. Mirele era îmbrăcat cu un »Prinz Albert-Rock«, mănșu de glacă și cismuțe de lac. Cu săptămăni înainte s'au făcut probe și pregătirile au fost așa de bine reușite, încât întreaga comedie s'a petrecut fără nici o conturbare. În trăsuri erau tot persoane înalte, care cins-teau pe miri cu rose și cu crini, ear' în biserică au fost conduși de braț. S'rbătorească a fost primirea mirilor de către fratele mirelui, care înlocuia pe preotul cununător, îmbrăcat fiind în ornate preoțești ear' când s'a intonat cântarea obicinuită la căsătorii, nuntașii s'au apropiat de altar. El a rostit rugăciunea, a pus întrebările obicinuite, la care copiii au răspuns cu »da«, li-a dat inelele anume făcute spre acest scop, i-a binecuvântat și a ținut o predică. Cei de față s'au întors către tinăra păreche și i-a gratulat.

După aceea în sunetul organelor tot convoiul, în frunte cu mirii, cu pași domoli s'au depărtat din biserică spre casa comunală, în care cu vorbiri și urări de bine dela cari n'au lipsit nici telegramele de felicitare, au pus capăt ceremoniei.

Strivit de locomotivă. Conducătorul locomotivei unui tren accelerat, ce venia dela Orșova spre Budapesta, când a fost să între în stația dela Szöreg, s'a plecat prea tare afară, încât s'a lovit cu capul de un stîlp ce era în stație, și a căzut jos. Roatele locomotivei trecând peste picioarele sale, într'atâta i-le-a strivit, încât medicii au tost siliți să i-le taie. Conducătorul e de 40 ani, și e tată a 5 copii.

Surpare de mină. În 22 Maiu n. baia dela Ianina s'a surpat, îngropând sub dînsa 4 oameni. Unul dintr'înșii, Ioan Sporea, a murit, ear' 3 au fost răniți de moarte.

Atentat cu — paprică. Se știe că jalousia este o boală grea. Un tinăr, cu numele Johann Mödinger din Pressburg, sta în relațiuni de dragoste cu fata unui fabricant de postav, Teresia Halla. Dar' dela un timp începe să urât de fată, și a dat după alta. Halla a rugat pe Mödinger să n'o părăsească, el n'a băgat-o în seamă. Ea ca să-și răsbune, a luat într'o hârtie paprică și trecând pe lângă iubitul seu necredincios i-a aruncat-o în ochi, încât cu greu se va mai vindeca.

Greva factorilor postali din Paris. În 18 l. c. a surprins lumea parisiiană greva factorilor postali. Această grevă s'a pus la cale în cel mai mare secret. Vre-o 3800 de factori postali au refuzat în dimineața zilei numite înmanuarea epistolelor din cauză, că senatul francez a respins un proiect de lege votat de camera franceză, conform căruia avea să se urce primul salariu al factorilor postali dela 1000 franci la 1200 fl. A doua zi a sistat greva, reîntrând toți factorii în serviciu. Inmanuarea epistolelor s'a etectuit în prima zi prin soldați.

Bolnavii de inimă în lumina Röntgeniană. Descoperirea lui Röntgen a procurat artei medicale un nou mijloc de tratament, a făcut posibil diagnosticărea medicale, de a crea o metodă nouă, cu ajutorul căreia se pot observa cu ochii organele interne ale omului, cari organe mai înainte nu se puteau examina, decât cu ajutorul auzului sau pipăitului. La ultimul congres medical din Berlin s'a desvoltat pe larg importanța razelor Röntgeniane pentru stabilirea maladiilor interne. De mare interes era referatul lui Immelmann (Berlin) asupra importanței razelor Röntgeniane pentru diagnostică timpurie a tuberculozei pulmonare, de oare-ce aceste raze ne fac posibil a recunoaște tuberculoza pulmonară într'un timp, în care cu ajutorul metodelor de examinare de până acum nu se putea constata nimic bolnav în plămâni. Diagnosticărea timpurie a tuberculozei este după părerea lui Immelmann de o importanță colosală pentru tratamentul medical, căci tuberculoza pulmonară constatată din timp poate fi influențată în mod favorabil prin schimbarea modului de trai a bolnavului și prin alte măsuri indicate. dictate pacientului de medic. Cu multă atențiune și deosebit interes s'a urmărit conferința doctorului Schuster din Nauheim: »asupra iluminărei peptului cu raze Röntgeniane la bolnavi de inimă«, care desvoaltă pe baza bogatului său material de bolnavi și a vastei sale experiențe pe câmpul boalelor de inimă importanța razelor Röntgeniane pentru bolnavii de inimă. Doctorul Schuster califică iluminarea peptului la boale de inimă ca o îmbogățire de mult dorită a metodelor noastre de examinare, de-oare-ce cu ajutorul razelor Röntgeniane mai putem examina și cu ochii rezultatele găsite prin metodele de examinare fizice și afară de aceasta putem scoate la lumina zilei cu ajutorul acestor raze și rezultate neobținute cu metodele de examinare de până acum. În

lumina Röntgeniană ochiul observatorului este imediat frapat de fiecare alterare a pozițiunii și a mărimii inimii, se poate determina exact care parte a inimii, care cameră, care antecameră participă și anume în ce grad la mărirea inimii; de asemenea este ușor a controla exact activitatea inimii și dacă această activitate a devenit neregulată sau presintă vre-o altă modificare dela activitatea normală din cauza unei schimbări morbide a inimii, aceasta nu poate să rămână neobservat de medicul versat în explicarea tablourilor Röntgeniane. Mulți specialiști în boale de inimă din Nauheim au luat parte la discuțiunea îndelungată, a cărei rezultat fū părerea unanimă a medicilor, că razele Röntgeniane dau medicului puțința de a urmări cu ochii activitatea inimii cât și de a-și face un tablou clar și exact despre pozițiunea, mărirea și dimensiunea inimii.

Iubileu. Regina Victoria a Angliei, și-a s'rbat Joi în 24 Maiu n. iubileul de 80 ani.

Mort dintr'o lovitură cu umbrela. Din Bruxella se scrie: In Massageta, o comună belgiană, trăește de mai mulți ani o femeie, care e recunoscută de foarte rea și certăreață. Strigoaia aceasta, de 60 ani, se întâlnește într'o prăvălie cu un econom, care, după zisa ei, îi datora de vre-o 16 ani cu o sumă de bani, el însă nega aceasta. Femeia a amenințat pe econom, și din ceartă s'au încăierat. Îndrăcita bețtrână furioasă a lovit cu umbrela în ochiul contrarului seu, care îndată a picat mort la pământ. Virful umbrelei a pătruns prin ochiu până în creeri. Certăreața a fost numai decât deșinută.

Cănele ca mijlocitor de căsătorie. O foaie franceză descrie următoarea întâmplare adevărată: O fată tinără din provincie, ai cărei părinți au murit în scurt timp unul după altul, nerămânând în urma lor nici o avere, pentru-ca să se poată susține, a fost silită a-și căuta oare-care ocupațiune pentru traiul vieții. În curând a și aflat-o, avea însă și un căne, cu care își petrecuse anii dulci ai copilăriei, pe care nu-l putea ținea la dînsa, și deci a fost silită să-l lase pe un timp nedeterminat la o prietenă a mamei sale. După vre-o 18 luni, a fost avisată, că a moștenit dela oare-care neam al ei o sumă de bani, cu care apoi s'a și întors la locul natal și a deschis o mică prăvălie. Inainte de toate însă a dat pe la îngrijitoarea cănelui. Cănele a recunoscut îndată pe stăpâna sa, dar' nu s'a putut despărți nici de feciorul îngrijitoarei. Când ea își ceruse cănele, s'a petrecut o scenă mișcătoare. Feciorul a zis, că el nici-când nu se despărțea de el, ear' tinăra fată i-a spus, că dînsa nici-când nu va renunța la odorul ei. În urma aceasta au căutat mijlocul prin care să ajungă la o învoială, și anume au hotărât, ca cănele să decidă în această cauză. Va să zică el să aparțină aceluia, pe urmele căruia va merge. Au plecat așadar' tinăra fată și feciorul la plimbare, fără însă a arunca vre-o privire asupra lui sau a-l striga »Fido«, căci așa se cheama. La o cotitură de drum s'au despărțit fără nici un cuvânt. Cănele credincios nu se putea lăsa de nici unul, aci urmărea pe unul, aci pe altul și se lingușia. Văzând ei aceasta, li-s'a făcut milă de bietul Fido, care doria ca să fie lângă amândoi, și astfel și-au întins unul altuia mâna, pentru-ca împreună să petreacă toată viața.

Ultime Știri.

Crisa.

Foile de astăzi aduc știrea, că neputându-se ajunge la o înțelegere între prim-ministrul unguresc, Széll, și cel austriac, Thun, cu privire la legarea pactului, cel dintâiu și-a dat demisia, pe care M. S. Monarchul a și primit-o, dar' l'a încredințat tot pe el cu conducerea mai departe a cabinetului maghiar. Invingerea în această chestie e deci a Austriacilor. Ori-cât de mult sperau deci Maghiarii că Austria va trebui să cedeze, în cele din urmă s'au convins, că nu pretutindenea ei sunt atotputernicii.

POSTA REDACȚIEI.

Dlul I. R. în R. In nrul viitor.
Mai multora. Același răspuns.
Dlul I. M. în B. Bună, mai scrie-ne.

Răspuns

la răsăditul cu cuincuenalele învățătoarești.

(Urmare și fine.)

Dacă învățătorul are și familie — copii de dus la gimnasiu și dacă el are un salariu de 25 fl. lunar, pentru un copil: vipt, îmbrăcăminte, cartir, didact, cărți etc. trebuie să dea d. e. numai 10 fl., spuneti-mi ce va face el sormanul, dacă lui îi este interzis prin lege ori-ce altă ocupațiune în timpul școlii și astfel dacă nu are alt izvor de venit cum va trăi cu 15 fl.? se susțină o familie întreagă, cu toate cele necesare, și ce e mai mult nici pe acestia să nu-i capete regulat, ori să mai împărtaşcă din ei și totuși să corăspundă împrejurărilor și recerintelor de azi?!

Eată dar'! pentru-ce am afirmat, că e mai fericit un servitor de cancelarie ori un boactăr dela calea ferată, cari pe lângă că nu au studiat atâta și totuși au un salariu mai bun (3—450 fl., cartir, vestminte etc.) ce-l primesc regulat, și ce e mai mult au numai un stăpân.

Nu e de invidiat, dar' în faptă așa este! Cu toate acestea însă cu mândrie mărturisesc, că învățătorii noștri rivalizează în știință, destoinicie și cultură cu învățătorii popoarelor libere și autonome.

Și cu toate că dl Delta trage la îndoială și ironic strigă că nu e pădurea de tot verde, dar' spună-ne d-sa, care națiune liberă și independentă are pădure fără uscături?

Acum mai îndrănești să-ți ridici vocea, dle Delta, să susții o propunere jignitoare ca aceasta?

Cugetă deci serios și judecă imparțial cine e pesimist? Eu care apăr o cauză atât de sfântă ori d-ta, care fără a cugeta cu destulă serioasă ate aj pus sub tipar o idee jignitoare?

Dacă îndurătorul D-zeu ar fi dispus ca și d-ta să-ți câștigi pâinea de toate zilele pe această cale, ai combate cu tulgere și trăsnete pe cel care ar îndrăzni să pretindă, ca să te lăpzi de cuincuenal și să preferi a trăi umilit în sărăcie și să răbzi în drepturile acordate de lege.

Nu vezi că lipsa imperativă a adus cu sine formarea legii și abandonarea sistemului din trecutul trist de a schimba dascălul după plac și a' alege prin tocmeli și adălmășuri.

Un învățător care ar urma sfatului dlui Delta ar dovedi neaptitudinea sa, prin aceea ar vătămă întreg corpul învățătoresc și ar face ca să se înțeleagă trista împrejurare, că nu-și cunoaște vrednicia și ostenele ce îndură zilnic în spinoasa carieră.

Principiul educațiunii este: »precum îți crești copilul așa îl ai, dacă îl crești bine, bun îl ai.« Tot astfel stăm și cu școala, dacă ai oameni bine pregătiți, devotați carierei de învățători, vei dobândi o generațiune vrednică, conștie și luminată, pentru ajungerea acestui scop să recere jertfă, la cas contra rămănerii un popor umilit, dejosit, servil și batjocorit.

Și oare să fie el poporul nostru atât de miser încât din venitele sale să nu poată contribui cu o părtică la cei 50 fl.?

Cu greu pot crede, pentru-că vieța lui nu-l denunță; din contră mai mult jertfește el în o singură sârbătoare pentru susținerea lui Izig.

Mai curând cred că îi lipsesc conducătorii de inimă, în lipsa cărora apelează la sprijinul și ajutorul statului. La toate acestea și în cele mai multe locuri, unde suma de 50 fl. s'a cerut dela stat, cauza principală o poartă preotul cu sftnicii săi din comună. Onoare excepțiunilor.

Cunosc comune compacte, cu stare și impopulate, cari au cerut și li-s'a dat ajutor de stat, dar' mai întâiu au cerut preotul pentru sine și numai în rangul al doilea a urmat școala.

Ce veți zice la acestea?

Majoritatea preoților noștri, în egoismul său, condusă de avariție, face complimente patriotice și se expune mai mult pentru vițelul de aur decât pentru școală.

Pe masa multor preoți nu găsești nici o gazetă românească, la unii însă mai găsești pe »magyar állam« ori pe altă gazetă străină.

Acum într'adevăr se poate aplica proverbul: »mea culpa, mea maxima culpa«. Incurcat

îmi vine și exemplul dlui Delta din nr. 15, că abdicarea de cuincuenal legal, au scris-o și pretins-o numai dela învățătorii cei bătrâni, dar' însuși se combate prin aserțiunea, 5 cuincuenale având să capete un învățător (tinăr începător), cu cuincuenalul al 2-lea dându-l statul, acesta întră deja în drepturile sale stipulate de lege, cu alte cuvinte să amestece el în școală.

Dar' acumă nu se amesteacă?

Va să zică pretinde ca cei bătrâni, cari primesc numai cuincuenalul acesta, și se pensionează, să abdică ca să nu mai agite spiritele și de teama ca să nu se amestece străinii în școala noastră. Celor tineri însă poate fi încă sunt mai bine pregătiți le recunoaște dreptul că trebuie să i-se dea de oare undeva. Sărac învățător bătrân! pe a cărui mână ai ajuns să-ți dea afront!

Eu din contră așteptam, că pentru acești oameni să se dea drept recompensă a sacrificiilor lor o înmulțire frumoasă de salariu, precum și cuincuenalul corăspunzător, ca astfel mângăiat să poată merge în pensiu.

Au doară n'ai văzut d-ta, dle Delta, că pe toate terenurile s'a făcut ameliorare de salare? dar' pot zice că pentru învățători puțin s'a făcut cât s'a făcut, dar' și aceasta nu din dragul învățătorului de Română.

Așadară, nu strigați în gură mare, că nu aveți învățători, ci puneți-ve pe lucru umăr la umăr, inteligenți cu poporul, dacă doriți emanciparea. Nu ziceți că »fac cât pot«, ci încordați-ve puterile pentru-că mulți sunt, cari pot, dar nu nu fac nimic.

Deci nu lipsește decât, unde nu sunt, să facem școli bune, să dăm salariu corăspunzătoare precum și cuincuenalele cu bucurie și vom vedea națiunea înflorind, peste toate acestea să onorăm și să respectăm pe învățătorii noștri, pentru-că nici un factor de pe suprafața pământului nu aduce mai mare folos neamului său, ca învățătorul.

Arătați prin exemple vii că poporul numai jertfindu-se pentru școală și învățătorul său poate să ajungă fericirea dorită, ear' calea către aceasta este ca să se desbrace de toate patimile și boalele din sinul său, primo loco de beuturile alcoolice, spirituase, falsificate: izvorul demoralisării și a tuturor relelor, cari îl ruinează corporalmente, spiritualmente și materialmente.

Aceasta și numai aceasta e chemarea preoților și a inteligenței noastre.

Alfa.

Pentru nenorocii din Balomir.

Prea St. Domn *N. Bența*, funcționar la institutul »Albina« din Sibiu a binevoit a colecta dela următorii domni: C. Petri, comerciant 1 fl., Dr. Ioan David, secretar la »Albina« 1 fl., N. N. 50 cr., G. Decian, executor 50 cr., C. Pop 1 fl., C. Tincu 50 cr., D. Stefan 50 cr., funcționari la »Albina«. Partenie Cosma, director 2 fl., Institutul »Albina« 20 fl., E. Pinciu, funcționar la »Albina« 1 fl., P. Lucaș, căpitan în pens. 2 fl., Dr. Fărcaș 50 cr., Simion Monda, protopop 1 fl., Teodor Pop, adv. în Baia-de-Criș 1 fl., N. N. 1 fl., N. N. 50 cr., Victor Tordășan 50 cr., Al. O. 20 cr., Vasile Voina, protopop 1 fl., Dr. Ioan Blaga, profesor 1 fl., Vasile Dămian, protop. 50 cr., Dr. V. Bologa, director 50 cr., Nicolae Ivan 1 fl., Dr. V. Preda, adv. 1 fl., N. N. 50 cr., N. N. 50 cr., Dr. Elie Cristea, secretar 50 cr., Ioan Papiu, protopop 1 fl. Laolaltă 42 fl. 20 cr.

Dl *Petru Truca*, notar în Romoșel a binevoit a aduna dela credințioșii de acolo 20 ferdele de bucate, parte cucuruz, parte grâu și 6 fl. în bani.

Dela Prea St. Domn *Dr. Stefan Erdélyi*, medic în Orăștie, cu venirea sa în Balomir am primit suma de 12 fl.

Primească deci toți acești binefăcători mulțumitele noastre.

Înmiit să le răsplătească bunul D-zeu!

În numele nenorocitorilor:

Nicolau Suciu, *Ioan Balomiri*
paroch. inv.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Din încredințarea comitetului arangiator a reprezentațiunii teatrale, ce s'a arangiat în 6 Maiu a. c. în favorul »Reuniunii române de cântări« din loc, avem onoare pe cale publică a înainta darea de seamă despre pro-

fitul material obținut la această serată, anume: Intrate 116 fl. 60 cr., eșite 63 fl. 86 cr. Venitul curat: 52 fl. 74 cr. Acest venit curat a fost administrat de către comitetul arangiator al »Reuniunii române de cântări« din loc. Comitetul reuniunii în ședința lunară ținută în 2/14 l. c. luând la cunoștință pre-darea venitului curat a mulțumit comitetului prin decisiune protocolară.

Cu această ocaziune ne ținem de plăcută datorință a exprima mulțumită și pe calea acestora următorilor domni, cari prin suprasolviri benevole ne-au încurajat.

Suprasolviri au încurs dela dnii Teodor Doboș, Seliște, 1 fl., S. Oltean, preot gr.-cat., Rechițova, 1 fl., Creciu Onescu, econom în Rechițova 50 cr., Constantin Popescu 50 cr., un Seliștean 1 fl., Iuliu Ciuciu 1 fl., Dr. Aurel Vlad 1 fl., Fábri Kálmán 20 cr., d-na Lucreția Ács 2 fl., Ioan Muntean 1 fl., Bölte R. din Balomir 1 fl. 50 cr.

Primească toți cei cari ne-au onorat cu prezența D-lor mulțumitele noastre.

Hațeg, în 15 Maiu 1899.

Dr. Gavril Suciu, *Samuil Vladone*
președintele reuniunii și al secretar.
comitetului arangiator.

FEL DE FEL

Elementele constitutive ale omului. — Un chimist german a făcut numeroase experiențe asupra elementelor constitutive ale unui om și a ajuns la următoarele rezultate:

Elementele constitutive ale unui om de greutate mijlocie, 68 kgr., ar putea forma albușul și gălbenușul a 1200 ouă. Prefăcut în stare fluidă, același om ar procura 98 metri cubici de gaz și hidrogen indestulător pentru a umfla un balon, care să înalțe o greutate de 70 kgr. În stare normală, corpul cuprinde fier din care s'ar putea face 7 chei, destulă grăsime pentru a 65 kgr. luminări, cărbune pentru a face 65 creioane mari, și îndeajuns fosfor pentru a face măciulia la 820.000 bețe de chibrituri, pe lângă acestea, se mai pot adauga 20 lingurițe de sare, 50 bucățele de zahăr și 42 litre de apă.

*

Un țigan odată înamorându-se de o țărăncă se întâlnește cu ea într'o zi la fântână.

— Auleo iupăneșico, începe el scărpinându-și corpul și capul cu ambele mâni și schimbând din umeri și din picioare: — Da nu ți-a spus vr'un ingerel parapanghel, prin somnicel că me ai cazut tronc la suflețel. Ce mai furmosa 'mi ești! Ce mai furmosa ca din droghite și din vedzogege scosa. Nalta-mi ești și subțirica, ca o viorica, ca o turturica, ca o rendunica. Ochii ca mure din padure, cu șale 'ndoite ca o nuclușă; la urechi cu cercelușă și la gât cu margelușă ca o curcudușă. Ș'apoi de la nas pân la gurița, parca-mi ești o pavunița, parca-mi ești o porumbița și....

Pentru toate aceste amoroase expresiuni nepoliticoasa Româncă, scupă țiganul în obraz și îl depărtează cu câte-va petri întrerupându-l a continua mai departe; în timp când și țiganul lovit în amorul său propriu, nepuțând suferi cu sânge rece refuzul și batjocura ce i-se făcu, întoarce dragostea pe altă foaie și începe:

— În țarania ta țişnit măta, în țarania ai să faci mortos, ș'apoi tuști în gaura popii. Tot te fii de mandreala și de fuduleala, dabolicheia mojiceala, da nu mai uite și 'n cea donița cu apa, de te oglindește, de te privește ca ești o rapanoșă ca o broșca țistosa și ca o coja scortșosa. Ș'apoi, — de ha Mariușo, del — ca ești sluta și urita și pocita și sburcica ca o baba garbovita. Buzele ca buțele, ochii de capra morta și 'n loc de nas borta; și mai ai înca mai ai: de la gura pân la nas, șapte poște ș'un popas.

Bibliografie.

A apărut în »Biblioteca Noastră«: *Poftă bună!* Carte de bucate, de Zotti Hodoș. Atragem atențiunea cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere peste șase sute de rețete, și anume cele mai bune rețete din bucătăria practică și modernă. Această carte de bucate se poate întrebuița în ori-ce gospodărie românească. Cartea cu-

prinde atât rețetele bucatelor celor mai simple cât și rețete de bucate mai complicate; și adecă:

Supe și Ciorbe — Assiette — Rasoluri — Sosuri — Legume — Fripturi — Garnituri — Salate — Prăjituri — Torte — Co-feturi și Bomboane — Cremuri și Parfeurii — Inghețate — Dulcețuri și Compoturi — Diferite beuturi etc.

O recomandăm cu toată căldura dnelor române.

Prețul unei broșuri 70 cr., plus 5 cr. porto. Se poate căpeta și la institutul »Minerva« în Orăștie.

Pentru redacție responsabili: **Petru P. Barițiu.**

Szám 1950—1899. kig.

(530) 1—2

Pályázati hirdmény.

A szászvárosi járásban Romosz helyi székhelylyel egy III-ad osztályu erdőőri állás elhalálozás folytán üresedésbe jöven, annak választás utján betöltése céljából pályázatot hirdetek.

Érintett állás 300 frt évi javadalmazással van összekötve.

Felhívom ennél fogva mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy ép, erős testalkatukat, különösen jó látó és halló képességüket a megyei főorvos által kiállított bizonyítványonnyal, valamint életkorukról tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek, nemkülömben a román nyelvnek írásban és szóban való bírást és végre az erdőőri szakvizsgának letételét igazoló okmányokkal felszerelt és saját kezűleg irt folyamodványaitak annyival is inkább nyujtsák be hozzám, mivel a később érkező vagy hiányosan felszerelt folyamodványokat figyelembe venni nem fogom.

A választást *f. évi június hó 15-ik napjának d. e. 9 órájára* Romosz helyi község községi írodájába tűzőm ki.

Szászváros, 1899. május hó 31-én.

Fodor Gyula,
főszolgabíró.

Stefan L. Honisch

fotograf ces. și reg. de curte și membru al academiilor de artă italiană în

☆ ARAD. ☆

Am onoare a aduce mult on. public din loc și giur la cunoștință, că în casele d-lui comerciant *M. G. Zobel* (otelul »Coroana Ungară«) mi-am arangiat **ATELIERUL DE FOTOGRAFIE** în care fără considerare la eventualitățile timpului, totdeauna pot fotografia.

Fotografiile se vor lucra artistic în atelierul meu din Arad.

Totodată îmi permit a atrage atențiunea mult onoratului public la posele expuse lângă prăvălia d-lui *M. G. Zobel*. Deoarece numai puțin timp am să petrec în Orăștie, rugând spriginul mult onoratului public, subsemnez

cu toată stima

(523) 3—3 **Stefan L. Honisch,**
fotograf de curte
și membru al acad. de artă.

Anunț.

Subscrisul aduc la cunoștință on. public din Orăștie și giur, că am deschis a doua-oară

FĂURĂRIA

mea în strada cimiterului în casele d-lui *I. Nilos*, 10tar, și mă îmbiu a pregăti tot felul de lucruri aparținătoare acestei măestrii, precum: trăsuri cu federe și simple, caré pentru economie, pluguri și tot felul de reparaturi, cu prețuri moderate.

Rugând on. public să mă onoreze cu comande numeroase, semnez

Cu toată stima **MOISĂ BUDA,**
măestru faur.

(522) 3—4